

PÁROS TESTRÉSZ

Van egy idős barátom. Dezsőnek hívják. Legalább huszonöt évvel öregebb nálam. Nem szívesen mozdul ki hazulról, inkább én megyek hozzá. Éven-
te kétszer-háromszor meglátogatom.

Az ilyen látogatások veszélyesek. Nem mintha valaha is bármi rossz törté-
tént volna velem Dezső otthonában, a zuglói vasúti töltés mellett. Dezső
szívélyes ember. Felesége, Klári aranyos. Pogácsa és könnyű, száraz fehér
bor kerül az asztalra, aztán okos dolgokról beszélgetünk. A legjobb emléke-
ket őrzöm ezekről a beszélgetésekről. Viszont a látogatások előtt, amikor
elindulok Dezsőhöz, mindig történik valami baj.

Egyszer a közeli parkban gombát láttam, amelyet éppen le akart szed-
ni egy népesebb család. Mondtam nekik, hogy ez begöngyölt szélű cölöp-
gomba, ne nyúljanak hozzá, mérgező. Ők azt felelték, hogy nincs is be-
göngyölve a széle! Meglátszott rajtuk, hogy azt hiszik: én akarom leszedni
a gombájukat, el akarom venni tőlük. Érződött, hogy lóg a levegőben egy
(vagy nem is csak egy) jókora parasztlengő. Nem tudom, hogy aztán ők ma-
guk ették-e meg a begöngyölt szélű cölöpgombát, vagy néhány villamosjegy
áráért túladtak rajta egy aluljáróban. Örültem, hogy szépszerével távozhat-
tam abból a parkból, aztán alig fél órával később már az Alkotmánybíróság
és a Kúria versengéséről beszélgettem Dezsővel, akit aggasztottak az alkot-
mány szétverésére tett egyre sikeresebb kísérletek.

Egy másik látogatás előtt egy körúti kávéház terasza mellett haladtam
el; az egyik asztal mellől felugrott egy harminc év körüli férfi, elem állt, és
az arcomba hörgögte: kirúgták a munkahelyéről, kirakták a lakásából, és még
a csaját is elcsábították, az egész világ dögöljön meg. Ne csak mindig őt rug-
dossák, most az egyszer ő is rúgni fog! Azt hittem, szétrúgja a fejemet, de
csak a járda szélén álló szemeteskukát rúgta fel, aztán alig fél órával később
már a reformáció emberképéről társalogtam Dezsővel, aki az újkori ember
világszemléletét vizsgálta egy készülő tanulmányában.

Legutóbb pedig... Nem is tudom, jól teszem-e, hogy megírom. Csakis
magamat hibáztathatom azért, ami történt. Egyszer, még 1990-ben egy
Dezsővel nagyjából egyidős férfi részletekbe menően előadta, hogy Bécsbe
menet nagyobb összegű osztrák valutát rakott a zakója zsebébe, a vámiszt-
viselő pedig azonnal megtalálta és elkobozta, őt magát pedig visszaküldte

Budapestre. Nekem bizony nem az a tanulság jutott eszembe erről a történetről, hogy hiábavaló volt az egész rendszerváltás (az első szabad választás heteiben érte a kellemetlenség a férfit, aki – mint mondogatta – sok mindenben keresztülment, kivéve a húsdarálót), hanem az, hogy egy haláltábor-túlélő jobban is elrejthette volna a schillingjeit.

Ismétlem tehát, csakis magamat hibáztatom, és szégyellem – én szégyellem – magamat a történetek miatt. Annak a pesti belvárosi utcának, amely a Váci utcára merőlegesen a Duna felé fut, és ahol az esetre sor került, le sem írom a nevét, nehogy szégyenem árnyéka rávetüljön. Meglehet, hogy az olvasó azt gondolja majd: spontán hipnózis történt, és nincs mit szégyellni rajta. Egyszer valaki figyelmeztetett, hogy a híres szentpétervári piac, a Kuznyecsnij Rinok környékén a nyári fehér éjszakák óráiban különleges képességű bűnözők ólálkodnak: szoba elegyednek egy-egy késői járókelővel, hipnotikus hatást gyakorolnak rá, megbénítják az akaratát, majd megfosztják pénzétől és értéktárgyaitól.

Voltam Szentpétervárott, jártam a Kuznyecsnij Rinoknál, még hozzá éppen egy június végi fehér éjszakán, éjfél után, de ott senki sem bénította meg az akaratomat. Annál inkább a szülővárosomban, fényes nappal.

Az eset a tavaszi könyvfesztivál első napján történt. Kora délután egy pódiumbeszélgetésen vettem részt a Millenárison, onnan mentem át a pesti belvárosba egy könyvbemutatóra. Még előző este felhívtam Dezsőt, és megbeszéltem vele, hogy estefelé, a könyvbemutató után meglátogatom. Régen láttam utoljára.

A pesti belvárosban tartott könyvbemutató jól sikerült, főleg, ha elfeledkezünk róla, hogy az érdeklődők legnagyobb része nem volt kíváncsi a pesti oldalra, hanem ott hemzsegett a Millenárison, és hogy ez a hemzsegség, mire átjutottam a Millenárisból a pesti belvárosba, már felemésztette erőim jelentős részét. A pesti belvárosban található helyszínre – egy könyvtár díszterméről beszélek – így is számosan eljöttek, és a szerző, akit az új könyvéről kérdezgettem, és aki tíz éve Dél-Afrikában él, így tehát az itthoni közéletéről nincs részletes áttekintése, láthatóan remekül érezte magát. Az én jókedvemhez pedig az is hozzájárult, hogy a kiadó, az általánossá vált szokástól eltérően, fizetett a szereplésért, még hozzá ott helyben, rögtön a műsor után. A bankjegyek egy leragasztott borítékban várták a szabadulást, én pedig ezt a borítékot ugyanúgy beraktam a zakóm zsebébe, mint az imént említett idősebb ismerős annak idején a schillingjeit.

Ellentétben vele, akitől a vámtisztviselő elkobozta a pénzét, nekem ez az összeg megmaradt, amíg el nem költöttem. Sőt, mi több, juttatok magam-

nak még egy borítékot, ugyanettől a kiadótól. A kiadó munkatársai emlékeztettek rá, hogy másfél évvel ezelőtt megjelent egy antológia, amelyhez én írtam utószót, és hogy most (egy kissé megkésve) azért is fizetnének, ha nincs ellene kifogásom. Nem volt kifogás, egy szál sem. De nem erről szól az alábbi történet. Ez csak kiegészíti a szégyent, amelyet megpróbálok leírni.

A könyvtár kapujában elváltak útjaink. A kiadó vezetője, a szerző, egy színész, aki részleteket olvasott fel az új könyvből, valamint egy hegedűművész, aki zenélt a program elején és végén, balra indult, egy közeli vendéglő felé; én pedig jobbra. Hívtak engem is, de azt feleltem, hogy sajnos már elígérkeztem valahová. Az igazat megvallva, még lett volna bő másfél óráam a Dezsővel egyeztetett időpontig, de már annyira ki voltam fáradva, hogy nem lett volna erőm az ilyenkor szokásos összefüggéstelen, csapongó társalgáshoz. Arra gondoltam: valahol a közelben veszek egy üveg bort, hogy Dezsőhöz ne állítsak be üres kézzel, aztán leülök egy padra, és összeszedem magamat. Az volt az érzésem: ha valaki a kisujjával oldalba bökkene, vagy ha csupán rám fújna, már az is elég volna ahhoz, hogy eldőljek, mint egy zsák.

Az utca, ahol a rendezvény helyszíne volt, párhuzamos a Dunával, és keresztezi azt az utcát, ahol a szégyen helyszíne lesz. Aki a könyvtár kapujából balra indul, az eljut a népszerű vendéglőhöz, aki jobbra, az beleszalad a szégyenbe. Az, hogy erre nem voltam felkészülve, hozzátartozik a szégyenhez.

Ebben az utcában van egy kis csemegebolt. Ki is van írva fölé: „Délicatesse”. Ez a francia szó, ha nem tévedek, lelki finomságot, gyöngédséget is jelent. Az jutott eszembe, hogy bemegyek, és veszek Dezsőnek egy üveg testes, bársonyos vörösbort. Dezsőnek saját termésű fehérbora van, de tudom róla, hogy szereti a vöröset is, amely pedig nem terem a szőlőkertjében, ezért mindig azt viszek neki, ha meglátogatom.

Van egy élelmiszeráruház a Ferenciek terén, ott nagyobb a választék, de én kedvelem a családi hangulatú, kedves kis boltokat.

Nem jutottam be. Nem jutottam el odáig, hogy átlépjem a küszöbét. Viszont a családiasság merőben új értelmezési lehetőségével szembesülhettem.

Ez volt az első igazi tavaszi nap. A hőmérséklet néhány óra alatt legalább tizenöt fokkal emelkedett. Az a fajta fülledt, meleg idő volt, amikor elernyed nemcsak az izomzat, hanem az akarat is.

Már említettem, hogy ki voltam fáradva. Eleve kimerülten érkeztem a könyvtárba, ahol a rendezvény zajlott. A könyvbemutató alatt visszatért a

figyelmem, tudtam összpontosítani, gyorsan váltották egymást a gondolataim, de aztán még mélyebbre süppedtem abba az eltompult erőtlenségbe, amelyből átmenetileg kikecmeregtem.

Egyszerre csak azt vettem észre – mintha egy másik nézőpontból, kívülről figyeltem volna magamat –, hogy rézsútosan vágok át az úttesten. Mint ha egy láthatatlan zsinóron húzott volna egy ismeretlen erő. Mint aki a lehető legrövidebb úton akar eljutni a „Délicatesse” bejáratához. Pedig nem a bejárat felé húzott a zsinór, hanem egy alacsony termetű, tömzsi asszony felé, aki a bolt kirakata előtt állt. Utólag nem is tudom, vajon abban a pillanatban lépett-e ki a boltból, vagy már hosszabb ideje ott állt a kirakatnál. Arra viszont pontosan emlékszem, hogy nem egyszerűen tömzsi vagy kövér volt, hanem terhes is volt. Előredomborodó hasa láttán arra tippelhettem, hogy a hatodik-hetedik hónapban jár.

Úgy nézett rám, mint aki biztosra vette, hogy oda fogok lépni hozzá. Megszólított: „Kérdezhetek valamit?” Azt kellett volna válaszolnom: „Nem, semmit!” És menekülnöm kellett volna a Ferenciek terére, ahol nagyobb a választék vörösborokból, mint ezen a helyen, és ahol senki nem akar kérdezni semmit.

„Kérdezhetek valamit?” Aki ezzel szólít meg egy ismeretlen személyt az utcán, az nem kérdezni akar, hanem valami mást. Elvégre már kérdez is, anélkül, hogy engedélyt kapott volna rá.

Volt a zsebemben a borítékok mellett kétszáz forint. Azt odanyújtottam a tarka szoknyás, tarka fejkendős asszonynak, és azt hittem, ezzel be is fejeződik a rövid közjáték. Tévedtem. Közjáték volt ugyan, de hosszúnak bizonyult. Én legalábbis annak éreztem.

Tudniillik ez az asszony nem kéregető volt. Ő maga mondta, hogy márpedig ő nem kéreget. A két darab százforintos érmét elvette ugyan, de a másik kezével megragadta és megszorította a csuklóm. Még mindig el-lökhettem volna, vagy emelt hangon, erélyesen rászólhattam volna, hogy lépjen hátrább, de ott volt a szemem előtt a cégtábla felirata, a gyengédséget jelentő „Délicatesse”, és csak utólag döbbsentem rá, hogy amit gyengédségnek hittem, az valójában gyengeség volt, az én gyengeségem.

Meg sem próbáltam kiszabadítani magamat. Arra gondoltam: jé, milyen érdekes dolog történik velem ezen a szép napon! Addigra már feltette a kérdését az asszony. Azt kérdezte: volt-e rajtam régebben rontás? Mert-hogy most van. Ő látja és tudja. Harmincezer forint értékű rontás van rajtam. Kérdeztem: ugyan, miféle rontás? Mire ő: „Te csak ne kérdezősködjél! Nem azért vagyunk itt.”

Már tegezett. Ez ellen sem volt erőm tiltakozni. Éppen a második személy ellen tiltakoztam volna?

Hát akkor miért vagyunk itt?

Kérdeznem sem kellett, mondta ő magától. Hogy ő leveszi rólam ezt az ötvenezer forint értékű rontást, mert ha nem veszi le, akkor ottragad rajtam. Ami pedig nagy kár volna, mert látszik rajtam, hogy nem vagyok nehéz természetű.

No lám csak. Végre tudom, hogy mi *nem* vagyok.

És még az is látszik rajtam, hogy nem vagyok rasszista.

Úgyhogy ő most leveszi rólam ezt a nyolcvanezer forint értékű rontást. Pedig rajtam is hagyhatná. Sőt, ragaszthatna mellé egy másikat, ennél sokkal több forint értékűt. De ő nem ragaszt, mert látszik rajtam, hogy nem vagyok rasszista, és nem vagyok nehéz természetű.

Jó, jó, most már tudom, hogy mi nem vagyok. De mégis, mi vagyok?

Anélkül is tudtam a helyes választ, hogy az asszony elárulta volna: egy rakás szar vagyok. Az, hogy összefüggő életrajzzal dicsekedhetem, félreértés. Az, hogy két lábbal állok a földön, fejem pedig az égbolt felé irányul, szintén félreértés. Egyvalami nem félreértés: az, hogy nem vagyok nehéz természetű.

Az asszony kijelentette: ahhoz, hogy levehesse rólam ezt a félszáz ezer forint értékű rontást, méghozzá tök ingyen, irántam való szintiszta jószágból, a másik kezével is hozzám kell nyúlania. Eszembe jutott: hiszen ez két vagy három hónap múlva szülni fog! Ott a hasában készül a világra egy újabb emberi lény! A lehető legszánalmasabb erőtlenséggel próbáltam háritani a másik kezét. Az asszony arca elsötétült. „Ne legyél nehéz természetű!” – mondta fenyegetően. Közben a nadrágon keresztül megfogta és teljes erővel megszorította a faszomat. Úgy sejtettem, hogy a heréimet szerette volna összeszorítani, de a nadrág szövetén keresztül nem férhetett hozzájuk. Azt mondta: „A férjem borzasztóan féltékeny. És most éppen ott áll a hátad mögött.” Hozzátette: „Eszedbe ne jusson hátrafordulni, mert abból kurva nagy baj lesz!”

Addigra már hátrafordultam. Nem láttam magam mögött senkit. Vagy ha mégis, akkor csak egy férfit, amint behúzódik a legközelebbi kapualjba, de azt is csak homályosan láttam.

Az asszony megharagudott. „Ne legyél nehéz természetű!” – mondta másodszor is, most már leplezetlen rosszindulattal. Közölte: innen kezdve nem elég a jóakarát, most már három dolog szükséges ahhoz, hogy leve-

hesse rólam a rontást. Először is, a bal kezem kisujja körme. Másodszor, a fejem búbjáról három ősz hajszál.

Azóta sem értem, hogyan tudta leválasztani a bal kezem kisujjáról azt a körömszilánkot, amelyet diadalmasan felmutatott. Nem láttam nála sem ollót, sem kést. A hajszálakkal már jóval kézenfekvőbb módon járt el: megfogott, és erőteljes mozdulattal kitépett egy kisebb csomót, mondván: abban már biztosan talál három fehér szálát.

Égető fájdalmat éreztem. Talán vérzett is a kitépett csomó helye. És csak a fájdalom volt élénk, én magam nem élénkültem fel. De még mennyire hogy nem! Emlékszem, egy pillanatig elgondolkodtam. Hiszen eddig sem volt erő bennem! Akkor hát mit vettek el tőlem ezzel a kitépett hajcsomóval?

Olvastam, hogy Picasso, a nagy festő babonás ember volt. Körömvágás után azonnal elégette a körömszilánkjait, nehogy illetéktelen kézbe kerülve, rontást hozzanak rá. Ugyanezért nem járt fodrászhoz, hanem otthon nyíratkozott, a sofőrje nyírta le a haját, és a levágott haját ugyanúgy elégette, mint a körömnyesedékeit. Eszembe jutott: de hiszen Picasso kopasz volt! Ám a szégyen pillanataiban ettől, a kopaszságtól érződött csak igazán meggyőzőnek a bikaviadalrajongó békegalambrajzoló babonája. Lám csak, még a kopasz ember haját is fel lehet használni rontási célra!

Már nem kellett az asszonynak a csuklómat szorítania. Már felhagytam a szabadulásra tett kísérletekkel. Már alig bírtam állni a lábamon. Olyannyira, hogy le is ültem a járdára. Egy fiatal lány húzott fel. Az előző pillanatokban jöhetett ki a boltból, a delikátészek közül. Ő is tarka szoknyát viselt, de az ő feje nem volt bekötve. Sűrű, fekete haja volt, varkocsba volt fonva. Az volt a bizonyosság határát súroló, határozott érzésem, hogy most már csakugyan ott áll valaki a hátam mögött, de képtelen voltam rá, hogy hátraforduljak és a szemébe nézzek.

Egyszóval, a körömszilánk és a három ősz hajszál megvan, így az asszony. Most még egy harmadik dologra is szüksége van, hogy levehesse rólam a százezer euró értékű halálos rontást, mégpedig pénzre. Azt nyögtem ki, hogy már adtam neki négyszáz forintot. Úgy emlékeztem, persze tévesen, hogy két darab kétszázás érmét adtam neki. „Csak kétszázad adtál, kétszer száz forintot” – mondta megvetően. – „Szemembe hazudol? Nem szégyelled magad?”

De igen, szégyelltem magamat. Friss, üde tavaszi szégyen járta át a zsibbadt szívet és agyat, mint odaát a Gellért-hegyen a dermedt fákat a megújuló nedvkeringés. Ő pedig értésemre adta, hogy az érme nem pénz, nem

jó a rontás levételéhez. Csak a papírpénz a jó. Mindegy, milyen címletű papírpénz, a lényeg az, hogy papírpénz legyen. Ne féltsem aztat a papírpénzemet, mert csak egy pillanatra kell neki, amíg leveszi rólam a rontást. Megesküszik a születendő gyereke életére, hogy mihelyt levette a rontást, visszaadja aztat a papírpénzt.

Tovább is van, de azt majd máskor mondom el.

Ott tartottunk, hogy az asszony értésemre adta: pénz kell neki, de csak papírpénz. Mire felfogtam a szavak értelmét, már ott volt a kezemben egy ezerforintos, rajta Mátyás király profilja. Az asszony hosszasan tanulmányozta, mint aki most látja először Mátyás királyt, aztán megrázta a fejét. „Ez nem lesz jó.”

Akkor vettem észre, hogy a pénztárcámat is a kezemben tartom. Az asszony kicsavarhatta volna a kezemből, de nem tette. Magához vehette volna a bankkártyámat, de erre sem került sor. Utólag nem is értettem, miért tanúsít ekkora önmérsékletet.

Volt a pénztárcámban még egy Mátyás király. Azt is odaadtam neki. Ezenkívül volt még egy tízezres bankjegy Szent István királlyal, de Szent Istvánt még az akaratgyengeség mélypontján sem akartam az asszonynak odaadni. Ő a másik Mátyást ugyanolyan alaposan szemügyre vette, mint az előzőt. „Ez sem lesz jó.” Mintha az nem tetszett volna neki, hogy a reneszánsz uralkodó profilból mutatkozik ahelyett, hogy farkasszem nézne vele.

„Vedd elő a harmadik papírpénzt!” Nem akartam, de akaratom ellenére mégis kivettem a pénztárcából Szent István királyt. Az asszony kihúzta a papírpénzt a kezemből. Fölfelé tartva ellenőrizte, hogy megvan-e benne a fémszál, aztán bőséges nyállal ráköpött. A habos váladék végigfolyt az államalapító arcán. Ezt követően az asszony Mátyás királyt is leköpte mindkét példányban, de ez már lényegtelen volt a fejbőrömet összehúzó, égető fájdalomhoz képest. Megtapogattam a fejemet, és nem tudtam eldönteni: vér látszik-e az ujjaimon, vagy csak össze vannak piszkolódva?

Eszembe jutott: miért is engedelmeskedem a tarka szoknyás, várandós asszonynak, vagy inkább annak az aljas és gonosz, középkori babonának, amelyre ő hivatkozik? Még hogy levesz rólam félszáz ezer forint értékű rontást! Nem tudja levenni, már csak azért sem, mert nincs rontás, nem létezik. Sem félszáz ezer forint értékű, sem pedig másmilyen!

Viszont az is eszembe jutott: hátha mégiscsak létezik az a rontás. És hogy az asszony most ragasztotta rám. Félszáz ezer forintra becsülni ta-

lán túlzás, de harminc- vagy ötvenezer forint nagyjából reális becslés. Nagy levegőt vettem, és leordítottam az asszony fejét: azonnal adja vissza a papírpénzeimet! Vagy inkább, hogy pontosabban fogalmazzak, elhaló hangon, vinnyogva rimázkodtam, hogy legalább a tízezer forintost adja vissza. Még a kezemet is kinyújtottam a nyálát csorgató bankjegy felé.

Nem az asszony, hanem a befont hajú fiatal lány volt az, aki félrelökte a kezemet. Rám ripakodott: „Nem tudtad, hogy amin rajta van az ő nyála, az már nem a tiéd? Hogy azt már nem kérheted vissza?”

Maga az asszony csak ennyit mondott: „Ne legyél nehéz természetű!” A lány pedig hozzátette, hogy az asszony férje borzasztóan féltékeny, és hogy ott áll a hátam mögött. Ugyanebben a pillanatban a vállamra nehezedett egy kéz. Egy férfi keze.

Az asszony a lábam elé köpött az aszfaltra.

Igaza volt. Nem vagyok én Szent István király, hogy az arcomba köpjön.

A következő másfél óráról csak homályos emlékeim vannak. Azt hiszem, a Ferenciek terén ültem egy padon. Odalépett hozzám egy toprongyos férfi, nyilván hajléktalan, bizonyára kéregető: „Kérdezhetek valamit?” Azt mondtam neki, hogy takarodjék a picsába. Szokva lehetett a gorombaságokhoz, szó nélkül elhordta magát.

Elment előttem két rendőr. Megszólíthattam volna őket. Panaszt tehettem volna. Felhívhattam volna a figyelmüket a „Délicatesse” feliratú kisbolt-ra és a környékén markecoló nőkre. De mégis, mit mondtam volna nekik? Milyen szavakkal írhattam volna körül a tavaszias jellegű szégyent? Joggal kérdezhették volna: miért nem vigyáztam? Miért nem volt több eszem?

Sötétedett, mire úgy-ahogy magamhoz tértem. A Ferenciek terén levő élelmiszeráruházban vettem egy üveg vörösbort. Néhány pillanatig hezitáltam, hogy szekszárdit vagy villányit vegyek-e, aztán a szekszárdi mellett döntöttem. Azt hiszem, merlot volt, de az is lehet, hogy kadarka.

Bankkártyával fizettem. A pénztárosnő megkérdezte: „Lehet érinteni?”

Most fogtam csak fel: a bankkártya megvan. Azt nem vették el.

Mi lett volna, ha bemegyek a „Délicatesse”-be, ott vásárolok meg a bort, és ott fizetek bankkártyával érte? Meglehetnék volna a kódot, és ráértek volna utána elvenni a bankkártyát a pénzzel együtt. Mire elvánszorgok valamelyik bankfiókig, hogy letiltsam a kártyát, lehívhattak volna százezer forintot a folyószámlámról. Vagy talán többet is, talán az összes pénzt, ami van rajta.

Benyúltam az oldalzsebembe. Mindkét boríték megvolt. Mindkettőben egy-egy húszezres, rajtuk Deák Ferenc, a haza bölcse, aki tető alá hozta a kiegyezést. Őt bezzeg nem köpte le az a mocskos, bűdös kurva, hogy rothadjon meg a hasában a fattya!

Annyi eszük nem volt, hogy átvizsgálják a zsebeimet. Mekkora idióták! De már ennek nem tudtam örülni, mert inkább a halálukat kívántam. Kezden burjánzani a testükben a rák! Dögöljenek meg a nevük napján!

Mintha egy másik nézőpontból, talán az egyik félemeleti ablakból figyeltém volna az önmagából kivetkőzött, őrzöngő embert. Ekkor ébredtem rá, hogy a szégyen is egyfajta testrész, méghozzá páros testrész. Másfél órával ezelőtt osztályrészül kaptam a jobb szégyent, most pedig a balt. Ha már dühöngeni tetszik, súgtam lefelé, önmagamnak, akkor tetszett volna dühöngeni másfél órával ezelőtt, a „Délicatesse”-nél!

Felszálltam a buszra.

Dezsóval az 1883-as tiszaezlári vérvádról beszélgettünk. Dezsó jogász, ért a jogtörténethez is. Hosszasan elemezte a nyomozás és a per eljárásjogi fogyatékoságait. Olyan érzésem volt, hogy fent ülök a csilláron, és onnan, fentről nézem a két férfit, a nyolcvanegynéhány éveset és az ötvenes éveiben járó. Hallom a hangjukat, de egy szót sem értek abból, amit beszélnek, miközben én vagyok az egyik beszélő. Bizonyára van értelme annak, amit mondok, de csak az asztal magasságában érvényesül az értelem, én pedig a csilláron vagyok, vagy inkább a csillár fölött két-három centiméterrel.

Idős barátom annak abszurditását emelte ki, hogy felvilágosult jogátlamban szabályszerű bünvádi eljárást alapozhatott meg egy aljas és gonosz középkori babona nyomán feltámadó gyanú. Ehhez nem elég a társadalom előítéletessége és idegengyűlölete, mondta Dezsó, bár emlékezhetünk rá, hogy az 1880-as évek elején, a tiszaezlári cseléd lány eltűnése előtti hónapokban a kormány és a kormánypárti sajtó a hazánkra zúduló oroszországi menekültek százazeivel ijesztgette a közvéleményt, nyelvünket nem beszélő, szokásainkat nem tisztelő, rongyos és erőszakos kétlábú, tollatlan állatokkal.

De mindez önmagában nem lett volna elég. Ahhoz, hogy a szállongó gyanúból bűnügy, majd büntetőper lehessen, kellettek a fogyatékos jogszabályok és a hanyag, tudatlan, önkényeskedő vagy éppenséggel rosszhiszemű tisztviselők is. Szolgabíró, aki hetekig feléje sem néz a szerinte jelentéktelen ügynek. Vizsgálóbíró, aki korlátlan ideig előzetes letartóztatásba helyezi a gyanúsítottakat. Ügyész, aki sem azt nem árulja el a terhelteknek, hogy mivel gyanúsítják őket, sem azt, hogy gyanúsítottak-

e még, vagy már vádlottak. Csendbiztos, aki éjszakánként folytat kény-szervallatást, és egy darabolós gyilkossal íratja meg az előre datált jegyzőkönyvet.

Erre igyunk!

Dezső saját termésű, nemrég átfajtott fehérborában érződik egy árnyalatnyi hordóíz, de ez most kifejezetten jólesik. Klári hozza a pogácsát, és a gyerekeim felől kérdez. A gyerekeimről mindenekelőtt azt mondhatom, hogy felnőttek.

Amikor Klári kimegy, Dezső odasúgja: „Képzeld, mit álmodtam!” Hal-kan kell beszélnie: nem szeretné, ha Klári meghallaná, mert megijedne és napokig nyugtalankodna. Nekem viszont muszáj elmondania, mert kikíváncozik belőle.

Hogy ő, Dezső kora délután, szokása szerint, egy órára ledőlt pihenni. Csakhamar elaludt, és azt álmodta, hogy a pesti belvárosban, az Irányi utcában jár, ahol a valóságban legalább húsz éve nem fordult meg. „Megyek a rakpart felé. Meglátok egy kis boltot. Furcsállom, mert az én időmből nem emlékszem rá. Talán trafik, talán csemegeüzlet. Ott áll a kirakat előtt egy takaros menyecske. Megkérdezi tőlem: »Kérdezhetek valamit?« Azt felelem: »Kérdezzél, drága lelkem, kérdezzél csak egész nyugodtan!« Mire ő: »Volt-e a tanár úron régebben áldás? Mert én világosan látom, hogy jelenleg egy hárommillió forint értékű áldás van a tanár úr fején!« Ennek persze, mármint az álomban, igencsak örülök. De a menyecske lehűti lelkese-désemet: »Csakhogy nem olyan könnyű azt az áldást értékesíteni! Pénz kell hozzá, papírpénz!« Álomban odaadtam neki az összes pénzt, ami csak nálam volt, ha jól emlékszem, tizenkétezer forintot. Furcsa” – tűnődik el Dezső –, „hogyan ilyen világosan emlékszem a részletekre. A menyecske azt mondta, hogy ezt a pénzt, amelyet álomban tőlem kapott, az utolsó fillérig a születendő gyerekére fogja költeni, és akkor láttam a pocakján, hogy valóban várandós. És hogy cserébe a jóságomért kincset fogok találni. Menjek ki a szőlőbe, és kezdjek ásni a legöregebb tőke mellett. Azt is elárulta, hogy mit fogok találni, de arra már, jellemző módon, nem emlékszem. Eh!” – fakad ki hirtelen –, „micsoda ostobaság! Ámbár” – teszi hozzá megenyhült arccal, elgondolkodva –, „meglehet, hogy nálunk, Badacsonytördemicen is, mint annyi sok más helyen, otthagytak valamit a földben a rómaiak, mondjuk, egy arany solidusokkal teli agyagkorsót. Csak az a furcsa, hogy álomban a menyecske leköpte a pénzt, mind a három bankjegyet...”

A busz, amely hazavisz, áthalad a hídon, és a Gellérthegy tövében észak felé kanyarodik. Abból, amit az asszony a délután folyamán jósolt a tenye-

rem vonásai alapján, valószínűleg semmi sem fog beigazolódni. Azt jóslta, hogy még a hétvége előtt hatmillió forint nyereségre teszek szert. Nem részletezte, hol és hogyan. Nahát, ebből nem lesz semmi. Meg azt is megígérte, hogy rövidesen szerelmes lesz belém egy nagyon szép nő. Nem is egy, hanem egyszerre kettő vagy három. Pár perccel később, amikor már haragudott, azt is mondta, hogy levette rólam a nyolcvanezer forint értékű rontást, de büntetésből, amiért nehéz természetű vagyok, a háromszázezer forint értékű rontás visszajön és rajtam ragad.

Meglátom a Déli pályaudvar épületét. Eszembe jut, hogy felszállhatnék a tapolcai vonatra. Előtte válthatnék a pénztárnál egy teljes árú jegyet Badacsonytördemicig. Előtte vásárolhatnék a kertészboltban egy ásót. A vonatról leszállva megkereshetném Dezső szőlőjét. A szőlőben megkereshetném a legöregebb tőkét. Annak tövében ásni kezdhetnék. Addig ásnék, amíg...

Április van. Későre jár, kevesen ülnek a buszon. Elöttem és mögöttem senki. Fejem fölött hangszóró. Szégyenem abba kapaszkodik, onnan figyel. Kellemes női hang mondja: „Korlát utca”.